

Column

Stikstofdoelen zelfs voor Tjeerd de Groot onhoudbaar

Een TNO-rapport, memo's van het ministerie van Financiën en een nieuw rapport van D66-hoogleraren verhogen de druk op het kabinet om het stikstofbeleid bij te stellen. Zelfs drie van de vier coalitiepartijen willen dat. Alleen D66 nog niet.

Tjeerd de Groot zei vorige week bij televisieprogramma Op1 dat het rapport van zijn D66-hoogleraren Han Lindeboom en Johan Sanders 'nooit is vastgesteld en nooit gedeeld'.

Zo'n uitspraak geeft precies weer waar De Groot staat. Hij maakt die hoogleraren van zijn eigen partij min of meer een verwijt, omdat het nog niet wetenschappelijk genoeg zou zijn. Hij ging vervolgens niet op de inhoud in, omdat er bij hem geen enkele wil is om te kijken naar andere oplossingen dan het verkleinen van de veestapel. De Groot zit helemaal niet te wachten op zo'n rapport met andere oplossingen waarbij veel meer boeren boer kunnen blijven. De hoogleraren stelden zelfs dat er geen enkele boer zou hoeven stoppen vanwege het stikstofprobleem, als er gekozen wordt voor andere maatregelen.

Diezelfde houding had D66 afgelopen week ook bij het schriftelijk stikstofoverleg. Drie van de vier coalitiepartijen stelden kritische vragen. Behalve D66. De Groot heeft maar twee vragen: of er tussen al die memo's nog nieuwe za-

Kabinet lijkt patstelling zo lang mogelijk overeind te willen houden

ken zitten die niet bij de formatie op tafel lagen en of er bij alle financiële scenario's ook rekening is gehouden met de klimaatopgave, wateropgave en biodiversiteitsopgave. Dus geen vragen die zouden kunnen wijzen op het afzwakken van de coalitieafspraken, terwijl er steeds meer onderbouwing voor komt dat dit kan.

Die eerste vraag van De Groot is wel interessant, ook in relatie tot het CDA, VVD en de ChristenUnie. Als het allemaal al op tafel lag bij de formatie, dan hadden deze drie partijen een redelijk pak boter op hun hoofd. Of ze gingen er vanuit dat een akkoord op hoofdlijnen nog veel ruimte zou geven om de scherpe kantjes er af te slijpen. Inmiddels is wel duidelijk dat de boerenorganisaties met enkel wat afgevlode randjes geen genoegen nemen.

Deze drie coalitiepartijen stellen nu wel kritische vragen. Daaruit zou je kunnen afleiden, dat als de antwoorden van het kabinet niet

afdoende zijn, ze het beleid willen bijstellen. Alle drie vragen ze om een verklaring waarom er 40 Kton emissiereductie moet plaatsvinden, terwijl de doelen ook gehaald worden met 30 Kton. Die vraag werd trouwens in juni al door Pieter Grinwis van de ChristenUnie gesteld tijdens het stikstofdebat. Maar het kabinet heeft daar nog geen antwoord op gegeven. Blijkbaar is dat een moeilijke vraag. Of een vraag waarbij het antwoord te zwak is om de stikstofdoelen voor de landbouw overeind te houden. Nu de vraag vier keer is gesteld, zal er toch echt een antwoord moeten komen. Overigens stelde stikstofprofessor Erisman dat 23 tot 25 Kton reductie al voldoende was. Dat is bijna de helft van de kabinetsdoelstelling.

CDA en ChristenUnie willen naar aanleiding van het TNO-rapport ook nog weten wanneer de drempelwaarde voor stikstof omhoog kan, zonder de kans te lopen dat vergunningaanvragen bij de rechter sneuvelen. ChristenUnie vraagt zelfs vooruitlopend op een algemene verhoging voor de korte termijn er in ieder geval de PAS-melders mee te legaliseren. Ik ben geen jurist, maar het kabinet gaat er vanuit dat door de autonome ontwikkeling in de sector, en bijvoorbeeld de opkoopregeling, er in 2030 al 12 procent minder stikstofdepositie plaatsvindt. Waarschijnlijk is er nu al ruimte, omdat het ministerie met verouderde data werkt en het aantal gehouden dieren inmiddels lager ligt.

Gecombineerd met het TNO-rapport, dat stelt dat de drempelwaarde ergens tussen de 1 en 10 mol per hectare per jaar dient te liggen in plaats van de huidige 0,005 mol, kan die drempelwaarde feitelijk al omhoog, zodat woningbouw bijvoorbeeld al niet meer hoeft te worden gefrustreerd. Maar ook hier lijkt het kabinet de huidige patstelling zo lang mogelijk overeind te willen houden, om de doelen voor de landbouw maar zo groot mogelijk te maken. Het rapport lag er namelijk al in april. We moeten even afwachten tot het kabinet alle vragen heeft beantwoord. Maar het lijkt mij sterk dat het kabinet enkel omwille van Tjeerd de Groot de doelen overeind gaat houden. De vraag is alleen of het genoeg zal zijn om de boeren perspectief te geven.

Robert Ellenkamp, hoofdredacteur Agrio Reageren via r.ellenkamp@agrio.nl

Aerius ligt zwaar onder vuur

S

inds de brieven van de ministers Van Der Wal en Staghower met betrekking tot het stikstofbeleid is de druk op dit dossier gigantisch. Om het uiteindelijke doel te bewerkstelligen, 74 procent van het stikstofgevoelige areaal in

- Natura 2000-gebieden moet in 2030
- onder de KDW (kritische depositie-
- waarde) zijn gebracht, dreigen onder
- andere boeren (op vrijwillige basis) te
- worden opgekocht dan wel verplaatst.
- Een belangrijk instrument voor dat
- uiteindelijke natuurdoel is Aerius, de
- rekencalculator van het RIVM.
- De commissie Hordijk, destijds in-
- gesteld door de toenmalige LNV-mi-
- nister Schouten, concludeerde in juni
- 2020 al dat Aerius 'niet doelgeschikt
- is voor vergunningverlening'. Simpel
- gezegd stelde ze dat Aerius op nationaal
- en regionaal niveau prima is te
- hanteren. Maar op bedrijfs- en per-
- ceelniveau niet. Alles doorvertalen
- tot op het niveau van hexagonen (zes-
- hoeken van 1 hectare) biedt volgens
- de commissie 'schijnzekerheid'. In
- diezelfde maand pleitte de commissie
- Remkes om meer te gaan meten.
- Letterlijk: 'De emissiebeperking moet
- onomstreden worden aangetoond,
- waar mogelijk op basis van metingen,
- en dient niet uitsluitend te berusten
- op modelmatige benaderingen met
- grove (forfaitaire) aannames op een
- zeer fijnmazige schaal.'

'Aerius staat bol van de fouten'

- Nick Stap is adviseur milieu en ruim-
- telijke ontwikkeling bij adviesbureau
- Van Westreenen, met vestigingen
- in Lunteren, Lichtenvoorde en Tub-
- bergen. Hij kan zich niet vinden in
- de rigide manier waarop provincies
- omgaan met Aerius. „Dat rekenmo-

del staat bol van fouten en onzekerheden. Je ziet hele gekke waarden en coderingen."

Waar Stap zich over opwindt, is dat er op basis van Aerius-berekeningen straks misschien boeren al dan niet vrijwillig opgekocht gaan worden. „Aerius moet worden verbeterd voordat je er beleid op baseert of individuele bedrijven mee beoordeelt."

Welke gekke waarden en coderingen Van Westreenen tegenkomt, is uitgewerkt in bijgaande drie kaders. Kort samengevat ziet het adviesbureau dat er nog veel hectares zitten in Aerius zonder habitatype (onbekend/onzeker), waardoor die met de laagste KDW worden gebrandmerkt. Verder bestaat maar liefst 45 procent van de 129 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden deels uit wat ze noemt wensnatuur. De derde constatering is dat de achtergronddepositie waar Aerius mee rekent niet klopt of op zijn minst twijfelachtig is.

BIJ12, de uitvoeringsorganisatie van de provincies die verantwoordelijk zijn voor de habitatypering, stelt dat ongeveer 5 procent van alle gekarteerde stikstofgevoelige natuur in Nederland staat aangemerkt als onbekend of zoekgebied. „Voor die habitatypen mag verwacht worden dat voortouwnemers blijven werken aan verbetering van hun kartering", aldus een woordvoerder.

'Schijnnaauwkeurigheid Aerius'

Rob van Woerden is specialist en jurist ruimtelijke ordening en milieu bij Rombou, onderdeel van Flynth adviseurs en accountants. Hij herkent de bevindingen van Van Westreenen met betrekking tot de habitatypen onbekend/onzeker en zoekgebied en stelt dat als je die verder zou uitwerken 'er

Het wordt steeds duidelijker dat de rekencalculator Aerius van het RIVM hiaten bevat. Pijnlijk, omdat het een cruciale rol speelt in het stikstofbeleid en een beslissende rol in de vergunningverlening. De politieke en maatschappelijke druk neemt bijna dagelijks toe. Caroline van der Plas (BBB): „Dit rammelt aan alle kanten.”

Aerius berekent de ammoniakdepositie op een natuurgebied. 'Een informatietool' noemt het RIVM dat nu.

heel veel hexagonen onder de KDW uitkomen.' Van Woerden heeft op zichzelf niks tegen de term zoekgebied. Die bestaat volgens hem omdat ecologen kunnen zeggen dat een goede staat van instandhouding van een bepaald habitatype alleen maar is te garanderen door de oppervlakte ervan te vergroten. Uitbreidingsopgave heet dat in jargon. „Maar zoveel hexagonen laten vallen onder die uitbreidingsopgave, dat is wel heel veel.” Hij deelt ook de kritiek wat betreft de achtergronddepositie. „Het is een schijnnaauwkeurigheid die je biedt, die bovendien deels op emissiefactoren wordt gebaseerd die nu juist een van de grootste onzekerheden vormen.” Daarmee serveert Van Woerden Ae-

noemde commissie Hordijk. Samen met onderzoeksjournalist Geesje Rotgers en de Amerikaanse wiskundige en vooral statisticus Matt Briggs dook hij in vier validatiestudies die Jan Cees Vogelaar (directeur Agri Facts en voorzitter Mesdag Zuivelfonds) boven water kreeg.

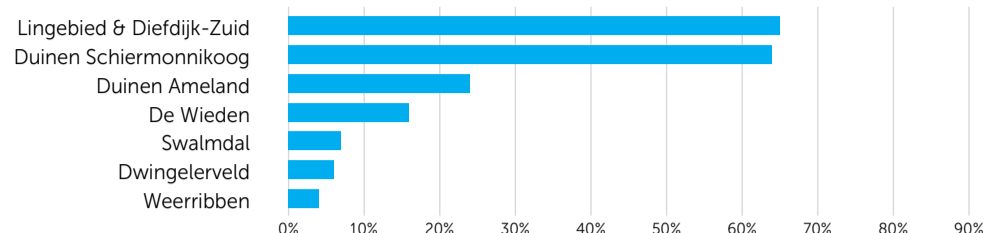
In de kern trekken Hanekamp en de zijnen twee belangrijke conclusies na bestudering van de vier validatiestudies. Als eerste blijkt dat OPS (het stikstofmodel in Aerius) niet gevalideerd wordt door depositiemetingen in het veld. „OPS kan daar helemaal niks van”, zegt Hanekamp. Het RIVM valideert OPS wel, maar doet dat volgens Hanekamp door de berekende stikstofconcentratie te valideren met de gemeten stikstofconcentratie. „Dat is dus iets anders dan de validatie van stikstofdepositie.”

Tweede conclusie is dat OPS geen 'skill' heeft, zoals de chemicus dat noemt: een validatiemethode waarbij het rekenmodel wordt vergeleken met een veel simpeler model. „Daarbij verliest het OPS het bijna altijd”, aldus Hanekamp. „Aerius moet echt meteen van tafel.” Met betrekking tot de validatiestudie van Hanekamp en de zijnen zegt het RIVM die studie eerst volledig inhoudelijk te willen lezen alvorens te reageren.

Aerius niet inzetten voor beleid

Emeritus hoogleraar Han Lindeboom (stikstof promovendus en hoogleraar marine ecologie) overhandigde namens de focusgroep stikstof afgelopen woensdag 10 augustus het rapport 'Kritische kanttekeningen bij de Nederlandse aanpak van de stik-

Hexagonen met H9999 als percentage van totaal aantal stikstofgevoelige hexagonen

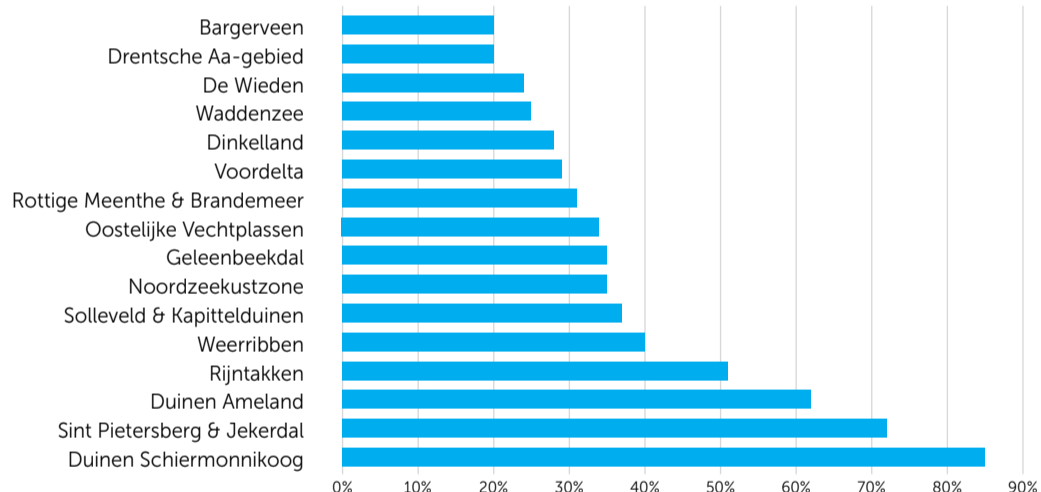
In veel Natura 2000-gebieden habitatype nog onbekend

Aerius werkt met hexagonen: zeshoeken. Elke hexagoon meet 1 hectare. Nick Stap van Van Westreenen laat als voorbeeld één hexagoon zien in het Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk Zuid. Elk hexagoon heeft één of meerdere habitatcodes. In dit geval staat er de code H9999: habitatype onbekend/onzeker. Dan hanteert Aerius het meest kritische habitatype met de laagste KDW. Hier is dat H7230, kalkmoerassen, waarvan de KDW 1.143 mol/ha/jaar is. Maar als je de daadwerkelijke kaart onder het hexagoon schuift, dan zie je in de verste verte geen kalkmoeras. Stap's collega Stefan ten Pierik is verder gaan kijken en concludeerde dat 65 procent van de stikstofgevoelige hexagonen in het Lingegebied & Diefdijk Zuid de habitatcode H9999 krijgt en dus wordt belast met de laagste KDW. „Terwijl met zekerheid is te zeggen dat de kalkmoerassen alleen maar voorkomen in de Zuidoosthoek”, aldus Stap. Ten Pierik dook dieper in de open data achter Aerius, om te achterhalen hoe het zit bij de rest van de Natura 2000-gebieden in Nederland. Zie bijgaande afbeelding. Op Schiermonnikoog blijkt ook dat een dikke 60

procent van de hexagonen het habitatype onbekend/onzeker krijgt. De percentages in de overige genoemde gebieden liggen lager. „Maar je zult als individuele boer maar net worden afgerekend op dat ene hexagoon...”, zegt Stap.

BIJ12, de uitvoeringsorganisatie van alle provincies, coördineert de inventarisatie van alle habitatypes waarvan de verantwoordelijkheid bij de provincies ligt. Ze stelt dat landelijk slechts 2.687 van de totaal 248.841 hexagonen H9999 bevat. Dat is ongeveer 1 procent van alle hexagonen met stikstofgevoelige natuur. Ze erkent dat er in het Lingegebied & Diefdijk-Zuid veel hexagonen zijn met H9999. Maar meldt dat de provincie Gelderland een vegetatiekartering van het hele gebied heeft laten maken. Over Schiermonnikoog stelt ze dat daar lange tijd is gedoogd dat een habitatkaart is gebruikt die voor een deel ongeschikt is, omdat een deel van de basisinformatie geen goed onderscheid maakt tussen habitatypes. Maar BIJ12 benadrukt dat er geen onduidelijkheid is over het feit dat het daar om stikstofgevoelige natuur gaat.

Natura 2000-gebieden met meer dan 20 procent hexagonen met wensnatuur

'Aerius stuurt aan op meer wensnatuur dan nu aanwezig'

De adviseurs van Van Westreenen worden ook regelmatig met de code ZG geconfronteerd, dat staat voor zoekgebied. Als voorbeeld laat Nick Stap één hexagoon zien aan de zuidkant van de Veluwe. Daar worden twee habitatgebieden genoemd: 0,2 hectare met de code Lg14 (eiken- en beukenbos) met een KDW van 1.429 mol/ha/jaar en 0,6 hectare met de code ZG4030 (zoekgebied droge heide) met een veel lagere KDW van 1071 mol/ha/jaar. De achtergronddepositie is 1.330 mol/ha/jaar. Nick Stap: „Wat hier gebeurt, is dat Aerius 0,6 hectare als wat ik noem wensnatuur aanwijst.” Hij zegt dat omdat als je de kaart onder het hexagoon schuift, je een groot groen vlak ziet: overduidelijk eiken- en beukenbos. „Waarom moet dat weg en droge heide worden? Aerius rekent hier met de KDW van de wensnatuur, namelijk 1.071 mol/ha/jaar, waardoor het gebied overbelast is. Maar als je kijkt wat er echt aan natuur is, is er helemaal geen sprake van overbelasting. Zo stuurt Aerius aan op meer wensnatuur dan er feitelijk aanwezig is.” Stap's collega Stefan ten Pierik dook ook hier dieper in de open data en concludeerde dat er 16 Natura 2000-gebieden zijn met meer dan 20 procent hexagonen met 'wensnatuur' zoals Stap dat noemt (zie afbeelding). Meer precies: in 59 van de 129 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden komt de term ZG voor. Stap: „Dus 45 procent van de stikstofgevoelige Na-

tura 2000-gebieden bevat wensnatuur!” De vraag is echter om hoeveel hectares gebrandmerkt als zoekgebied het gaat. Volgens Ten Pierik gaat het totaal om 248.841 relevante hexagonen waarop stikstofgevoelige natuur is ingetekend. Hiervan zijn er 27.368 hexagonen met zoekgebied: 11 procent. Dan moet je nog een stapje verder gaan, want het is niet zo dat al die hexagonen (hectares) volledig worden gebrandmerkt zijn als zoekgebied, maar een deel daarvan. Na doorrekening komt Ten Pierik dan tot 5 procent van alle hectares in de 129 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Ten Pierik: „Maar die 11 procent is wel het meest relevant aangezien ieder hexagoon, dat voor een deel overlapt met zoekgebied, getoetst wordt aan de KDW van het zoekgebied wanneer deze de laagste is.” BIJ12, de uitvoeringsorganisatie van de provincies, stelt dat zoekgebieden stukken natuur zijn waar het voorkomen van een habitatype of leefgebied niet met zekerheid in kartering is vastgesteld, maar waar dit wel in een bepaalde mate van zekerheid aanwezig is. Het is een stap concreter en zekerder dan H9999, waardoor niet de strengste KDW gehanteerd moet worden, maar die van het habitatype waarvan wordt verondersteld dat het er voorkomt. Nader onderzoek moet uitwijzen of het type waar de ZG voor staat, daadwerkelijk aanwezig is.

Aerius is niet doelgeschikt voor vergunningverlening

rius niet af, maar merkt wel op dat er zaken in het model zitten die nog niet voldoende zijn ontwikkeld. „Het is een dynamisch model. Als jurist vind ik die dynamiek onhandig: vandaag dit, volgend jaar dat, dat werkt niet. Ik heb moeite met de toepassing van Aerius, maar de vergunningverlener rekent je er wel blind op af.”

'Aerius moet meteen van tafel'

Ook uit andere hoek ligt Aerius onder vuur. Op 9 augustus publiceerde Jaap Hanekamp een blog onder de kop: 'Aerius moet ogenblikkelijk worden gecancelled'. Hanekamp is chemicus en maakte deel uit van de eerder ge-

Achtergronddepositie klopt niet of is op zijn minst twijfelachtig

Derde kritiekpunt is de achtergronddepositie die bij elk hexagoon staat. Volgens Nick Stap van Van Westreenen is die gebaseerd op de Emissieregistratie (ER) en de Gecombineerde Opgave (GO). De dieraantallen vanuit de GO worden vermenigvuldigd met de emissiefactoren volgens de zogeheten RAV-lijst, rekening houdend met de stalsystemen volgens de eigen opgave van boeren. Volgens Stap houdt de achtergronddepositie daardoor geen rekening met die vergunde situatie. „Dan heb je ook geen inzicht in toekomstige emissies, waardoor het lijkt of het doel is gehaald. Terwijl als de ondernemers in die omgeving hun vergunning volledig gaan gebruiken, die KDW weer

bron enzovoorts. „Hierbij moet rekening gehouden worden met het feit dat het hier gaat om een depositie die de gemiddelde situatie voor een groter gebied moet weer geven. Terwijl deze gedetailleerde gegevens voor het beschrijven van de lokale situatie van belang zijn, zal dit voor de gemiddelde situatie een minder grote rol spelen”, aldus RIVM-woordvoerder Ronald Kooren. Stap zegt dat de achtergronddepositie per hexagoon nu juist wél een grote rol speelt. Als voorbeeld laat hij één hexagoon zien nabij Oldebroek. Daar is de achtergronddepositie 1.562,84 mol/ha/jaar. Bij vier direct aangrenzende hexagonen is dat respectievelijk 1.450, 1.851, 1.800,89 en 1.724,73 mol/ha/jaar. „Het bestaat niet dat de verschillen in achtergronddeposities tussen vijf aan elkaar grenzende hexagonen zo groot is.” Het RIVM stelt dat die verschillen ook worden veroorzaakt door wat ze noemt ‘verschillen in de ruwheid van het terrein in de betreffende hexagonen’. Bos heeft een hogere ruwheid, en daarmee een hogere depositie, dan een gebied met voornamelijk grasland. „Zo kunnen deposities berekend worden die sterk variëren tussen nabijgelegen hexagonen”, aldus Kooren van het RIVM.

Maar deze ‘case’, waarbij Van Westreenen met Aeries heeft doorgerekend wat het effect is van een bedrijfsaanpassing op de ammoniakdepositie, brengt nog iets anders aan het licht. Namelijk dat Aeries op alle hexagonen een lichte daling laat zien van de ammoniakdepositie, maar op slechts één hexagoon een stijging van 0,01 mol/ha/jaar. „De provincie Gelderland zegt dan heel rigide: ‘er is sprake van een stijging, er komt geen vergunning’. Stap stelt dat het rekenkundig niet kan dat de depositie op alle andere hexagonen omlaag gaat en alleen op één hexagoon omhoog gaat. „Waarom wordt er blind gevaren op Aeries? Waarbij het in dit geval, een bekend probleem op de Veluwe, overduidelijk is dat er iets niet klopt?”

Waarom blind varen op Aeries, terwijl duidelijk is dat er iets niet klopt?

wordt overschreden.”

Hij wijst er verder op dat de Aeries-berekeningen die Van Westreenen maakt op bedrijfsniveau een zeer hoog detailniveau hebben voor wat betreft de emissiepunt-hoogte, emissiesnelheden, diameter en verdeling per stal. „Gezien de veelheid aan bedrijven zullen deze gegevens ongetwijfeld niet zo gedetailleerd in de berekening van de achtergronddepositie zitten. Maar deze kenmerken hebben wel zeer veel invloed op de uitkomsten.”

Volgens het RIVM is het inderdaad zo dat er voor het berekenen van de achtergronddepositie uitgegaan wordt van gemiddelde waarden voor onder meer de emissiehoogte, uittreedsnelheid, diameter van de

stofcrisis en handreikingen voor oplossingen’ uit aan de VVD Tweede Kamerleden Sophie Hermans en Thom van Campen.

De oorsprong van deze focusgroep is een D66-werkgroep landbouw, voedsel en biodiversiteit. Naast Han Lindeboom maakt ook emeritus hoogleraar Johan Sanders (biobased economy en stikstof) deel uit van die werkgroep. Uit onvrede met het D66-beleid (halvering veestapel) richtten ze de D66 focusgroep stikstof op. Dat leidde tot een eerste rapport. Het 10 augustus aangeboden rapport is een

Model dat toekomst foutloos voorspelt, is utopie

vervolg op het eerste rapport van de focusgroep, die inmiddels het voorvoegsel D66 heeft laten vallen. „Die partij wil niks meer van ons weten”, aldus Lindeboom.

Hij zegt dat „Aeries nooit voor beleid ingezet had mogen worden”. Hij baseert zich op de hierboven beschreven bevindingen van Jaap Hanekamp, de analyses van dr. Marc Jacobs (statisticus) en prof.dr. Ronald Meester (hoogleraar wiskunde VU Amsterdam) die zich binnenkort in een boek kritisch uitlaten over de tekortkomingen van het gebruik van modellen in beleidsvorming. En het uitgelekte vertrouwelijke rapport van TNO aan het ministerie van LNV van eind april dit jaar. Daarin stelt het onderzoeksinstituut onder meer dat de

huidige ondergrens in Aeries (0,005 mol/ha/jaar) verhoogd zou moeten worden naar ergens tussen de 1 à 10 mol/ha/jaar, omdat het model te veel ‘ruis’ heeft bij emissie vanuit één bron om zo nauwkeurig de depositie te berekenen.

‘Aeries is een informatietool’

Het RIVM reageert op alle kritiek met de opmerking dat Aeries over de toekomst gaat. „En de natuur is daarbij nooit 100 procent voorspelbaar”, aldus woordvoerder Ronald Kooren. „Een model dat in de toekomst (tot wel tien jaar vooruit) de depositie foutloos voorspelt, is een utopie. Door tientallen jaren van wetenschappelijke studies, talloze reviews in binnen- en buitenland en voortdurend verfijnen van het model aan de hand van werkelijke metingen, is inmiddels wel een zo goed mogelijke weergave van de realiteit ontwikkeld. Maar door de onzekerheden die stikstofberekeningen per definitie hebben, raden we het bevoegd gezag aan om het besluit voor vergunningsverlening niet sec te baseren op de uitkomsten van Aeries. Het is een informatietool: het geeft beleidsmakers onafhankelijke, wetenschappelijke informatie over de stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden. Ze beslist zelf of ze iets doen met die informatie en wat.”

Tekst: Rochus Kingmans
Beeld: Ellen Meinen

Wilt u reageren?
redactie@agrio.nl
of tel. 0314 - 62 64 38

Caroline van der Plas (BBB): „Nu op de rem trappen.”

‘Dit is een juridische bom onder het stikstofbeleid’

Caroline van der Plas, voorvrouw van de BoerBurgerBeweging, is medio juli op werkbezoek geweest bij Van Westreenen in Lunteren en ‘geloofde haar ogen niet’ toen ze de bevindingen van het adviesbureau ruimtelijke ontwikkeling te zien kreeg. „Als dit echt zo is, dan zet dit heel veel op zijn kop. Je zult maar boer zijn en je moet weg omwille van natuur die er nog niet is. Daar gaat geen rechter in mee. Dit is een juridische bom onder het stikstofbeleid.”

Van Westreenen heeft het over wensnatuur. Hoe ziet u dat?

„Natuur die wordt aangeduid als zoekgebied, is natuur dat er nu nog niet is. Dat kun je wensnatuur noemen ja. Waar ik me over opwind, is dat het toch niet zo kan zijn dat er straks misschien een boer weg moet omdat zijn bedrijf stikstofschade zou opleveren voor natuur dat er nu niet is. Dat kan gewoon niet. Op de Veluwe staat er bijvoorbeeld veel op het spel, als je dit aan een rechter voorlegt...onhaalbaar.”

Een ecooloog kan zeggen dat uitbreiding van een bepaald habitatype nodig is om dat in stand te houden. Dat is toch geen wensnatuur?

„Een ecooloog kan dat zeggen, maar daarmee heb je nog niet de garantie dat het opkomen en weghalen van boeren leidt tot natuurherstel of instandhouding. Dit rammelt aan alle kanten: sociaal, maatschappelijk, economisch en juridisch is het gewoon onhoudbaar. Ondertussen wordt er wel 25 miljard euro gereserveerd. Heel veel belastinggeld, voor iets waarvan steeds duidelijker wordt dat het bij de rechter gaat sneuvelen. Ik heb eerder al gezegd dat de eerste boer die wordt uitgekocht direct naar de rechter moet stappen.”

Gaat de BBB juridische stappen ondernemen?

„Wij zijn een politieke partij, dus wij oefenen via de politieke weg druk uit. Wat betreft het stikstofdossier trekken we daarbij op met Pieter Omtzigt. Zijn medewerkers betitelen de bevindingen van Van Westreenen als bizar. Als BBB hebben we inmiddels schriftelijke vragen gesteld aan de minister, waarbij we de bevindingen expliciet hebben genoemd als voorbeelden van de absurditeit van het huidige stikstofbeleid. Het is een politieke keuze om Aeries te gebruiken. Er wordt altijd gezegd: we hebben niks anders. Maar nu de gevolgen zo groot dreigen te worden, moet je je afvragen of het nog wel houdbaar is op deze manier. Als BBB zeggen we: trap nu op de rem en druk niet door omdat er niks anders is.”

Vindt u dat de KDW ook van tafel moet?

„Ja. Wij hebben daar een motie over ingediend, waarbij we hebben gezegd dat het uit de wet moet als resultaatverplichting. De KDW is niet meer dan een indicator.”

advertentie

Agrarisch bedrijfsadviseurs
Herman Hofstee, Klaas Jan Janssen en René de Vries

Sylviuslaan 8 | 9728 NS Groningen
www.du-accountants.nl | agro@du-accountants.nl
T 050-5258955